

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2024-08-29

Aktuell sjukdom

Högpatogeton fågelinfluensa (HPAI), benämns fågelinfluensa i texten.

Händelsen

Pågående utbrott av fågelinfluensa hos tama och vilda fåglar samt däggdjur i Sverige, Europa och globalt.

Sammanfattning

Det har inte varit några konstaterade fall av fågelinfluensa i Sverige sedan i mars 2024. Fågelinfluensafall hos tama eller vilda fåglar har dock rapporterats från flera länder i Sveriges närområde de senaste veckorna. Riskerna för fågelinfluensautbrott i Sverige kan komma att öka i samband med de vilda fåglarnas höstflytt.

Situationen i Sverige

Under den innevarande säsongen, dvs sedan 1 oktober 2023, har tre utbrott hos tama fåglar och 28 fall hos vilda fåglar konstaterats i Sverige. Inga fall har konstaterats i Sverige under de senaste fem månaderna och massdöd liknande den som förekom bland kolonihäckande vilda fåglar under sommaren 2022 och 2023 har inte noterats i år.

Tabell 1: Konstaterade utbrott på fjäderfä och andra fåglar i fångenskap säsong 2023/24:

Datum för konfirmering	Subtyp	Län	Kommun	Typ av anläggning	ID (JV)	Kartnummer
2024-01-07	H5N1	Skåne	Sjöbo	Föräldradjur för slaktkyckling	IP 1	1
2024-01-17	H5N1	Skåne	Ystad	Kalkoner	IP2	2
2024-03-16	H5N1	Skåne	Svedala	Fasaner	IP3	3

Situationen i Europa

Enligt senaste kvartalsrapporten från europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA), EU:s smittskyddsmyndighet (ECDC) och EU:s referenslaboratorium för fågelinfluensa (IZSVE)¹, som täcker perioden mars till juni 2024, har antalet påvisade fågelinfluensafall varit lågt under perioden, men viruscirkulation har pågått på en låg nivå bland vilda fåglar. Antal rapporter till EU:s Animal Disease Information System (ADIS) under den innevarande säsongen som inleddes 1 oktober 2023 är (inom parentes anges antal rapporter den senaste månaden): 288 (5) utbrott i fjäderfäanläggningar, 56 (1) utbrott på andra fåglar i fångenskap och 706 (31) fall på vilda fåglar, se figur 1-3.

De länder som rapporterat flest utbrott under säsongen är: Ungern (84), Moldavien (58), Polen (34), Tyskland (29), Bulgarien (24), Frankrike (12), Danmark (11), Italien (6), Slovakien (6) och Tjeckien (5). De länder som rapporterat flest fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar under samma period är Tyskland (197), Danmark (83), Ungern (51), Nederländerna (49), Sverige (36, inkluderar tre äldre fynd från sommaren 2023).

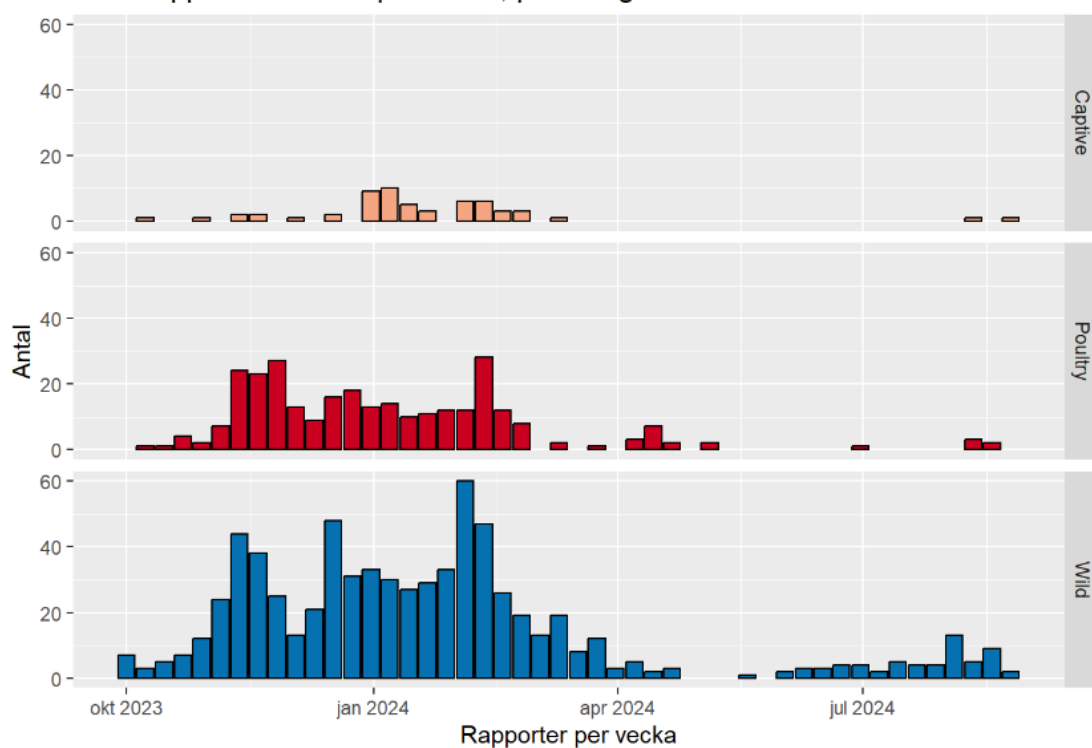
¹ <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2024.8930>

De flesta fall är orsakade av högpato­gen fågelinfluensa av typen H5N1, klad 2.3.4.4b. Subtyp H5N5 av samma klad har rapporterats hos vilda fåglar i Norge, Island, Tyskland och Nederländerna under den innevarande säsongen (ADIS). I början av juli konstaterades högpato­gen fågelinfluensa av typen H7N5 hos en flock med 90 000 värphöns i Tyskland. Utbrottet har inget samband med den pågående globala epidemin med klad 2.3.4.4b.

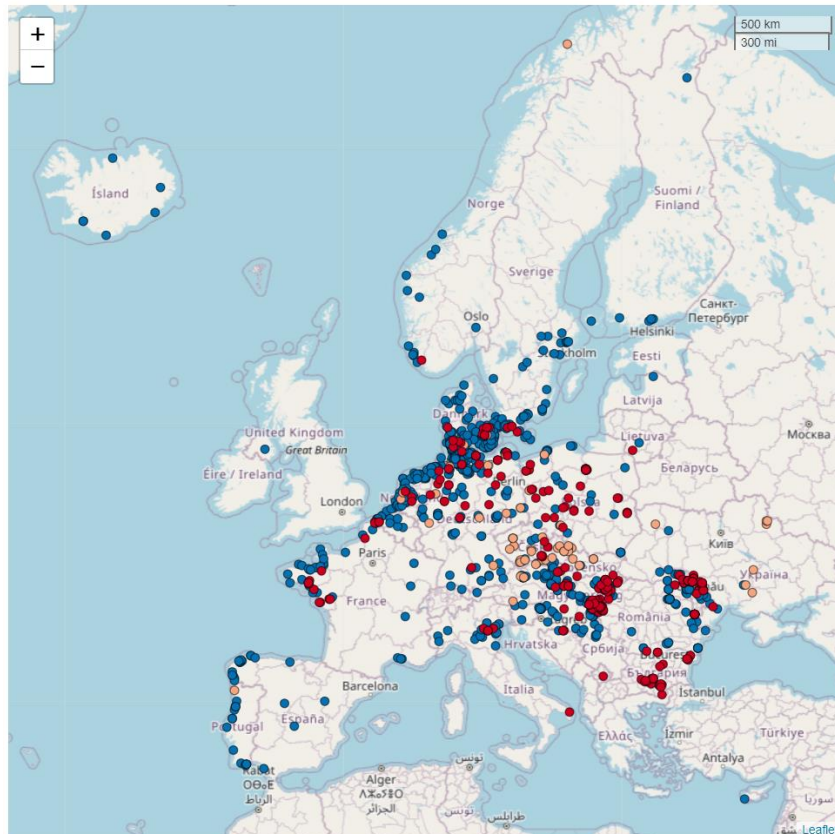
Storbritannien har inte rapporterat några fågelinfluen­sa­utbrott hos tama fåglar, och bara ett fåtal fall hos vilda fåglar sedan april 2024. Dessa uppgifter finns inte i ADIS och ingår därför inte i figur 1-3. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>.

I Frankrike ska vaccinationsprogrammet för säsong 2024/2025 snart inledas, och under 2023/2024 vaccinerades 50 miljoner ankor mot fågelinfluensa.

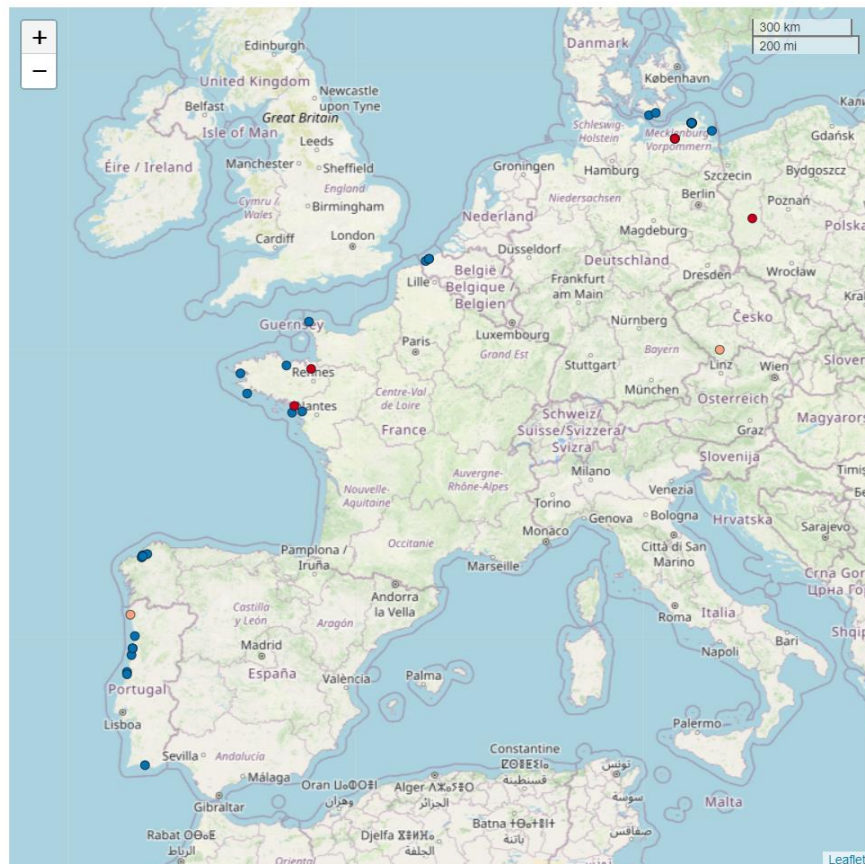
Antal rapporter till ADIS per vecka, per kategori

Figur 1: Antal rapporter till ADIS per vecka per kategori. 1 oktober 2023-29 augusti 2024, captive=andra fåglar i fångenskap, poultry= fjäderfä, wild=vilda fåglar.

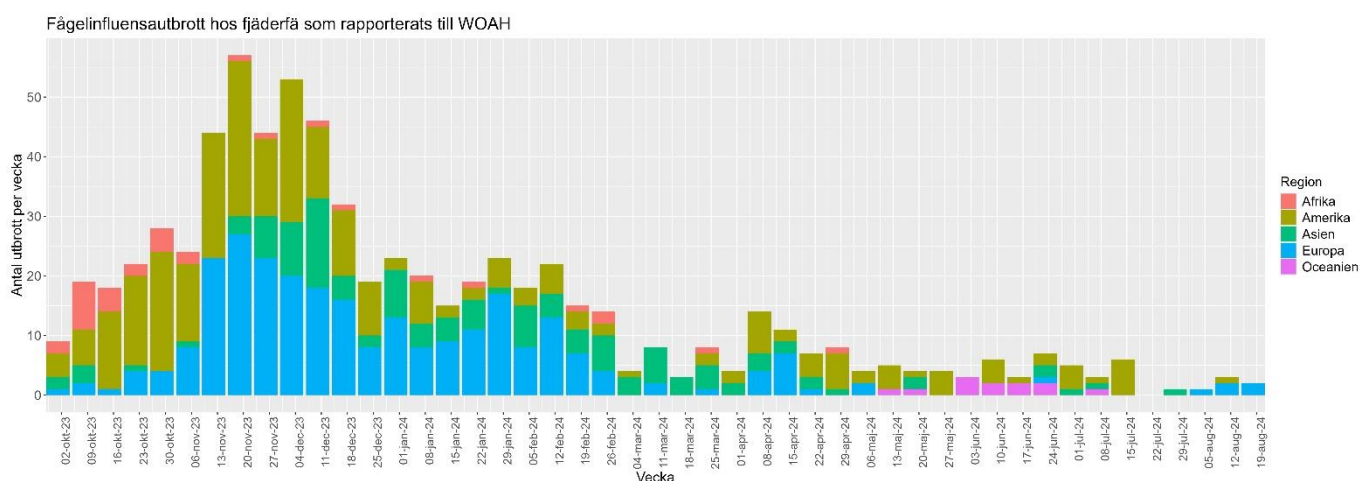
Figur 2. Karta över utbrott av fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick), andra fåglar i fångenskap (orange prick) vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med konfirmering mellan 1 oktober 2023 och 29 augusti 2024.

Figur 3. Karta över utbrott av fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick), andra fåglar i fångenskap (orange prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med konfirmering mellan 30 juli och 29 augusti 2024 (senaste 30 dagarna).

Situationen globalt

I figur 4 visas utbrott av högpatogen fågelinfluensa hos fjäderfä som rapporterats till Världshälsoorganisationen för djurhälsa (WOAH) sedan 1 oktober 2023. I Nordamerika har fågelinfluenzasäsongen 2023/2024 inneburit ett stort antal utbrott hos fjäderfä, där USA och Kanada har rapporterat 217 respektive 36 fjäderfäutbrott till WOAH sedan 1 oktober 2023. Flera länder i Asien och Afrika rapporterar också utbrott men där antas det finnas en stor variation i vilken utsträckning som utbrotten upptäcks och rapporteras internationellt. Australien har under aktuell säsong rapporterat 12 utbrott av högpatogen fågelinfluensa av subtyp H7N3, H7N8 och H7N9, alltså andra varianter än de som cirkulerar globalt. Utbrotten i Australien antas ha orsakats av mutation av lågpatogena virus från vilda fåglar och även vidare sekundär smittspridning mellan anläggningar. Information om fågelinfluensa hos vilda fåglar presenteras inte här eftersom data över global förekomst är bristfällig då rapporteringsmönstren varierar mellan länder.

Figur 4. Utbrott av högpatogen fågelinfluensa hos fjäderfä som rapporteras till Världshälsoorganisationen för djurhälsa (WOAH) sedan 1 oktober 2023, per vecka per region. Veckan baseras på rapporterat startdatum för utbrottet.

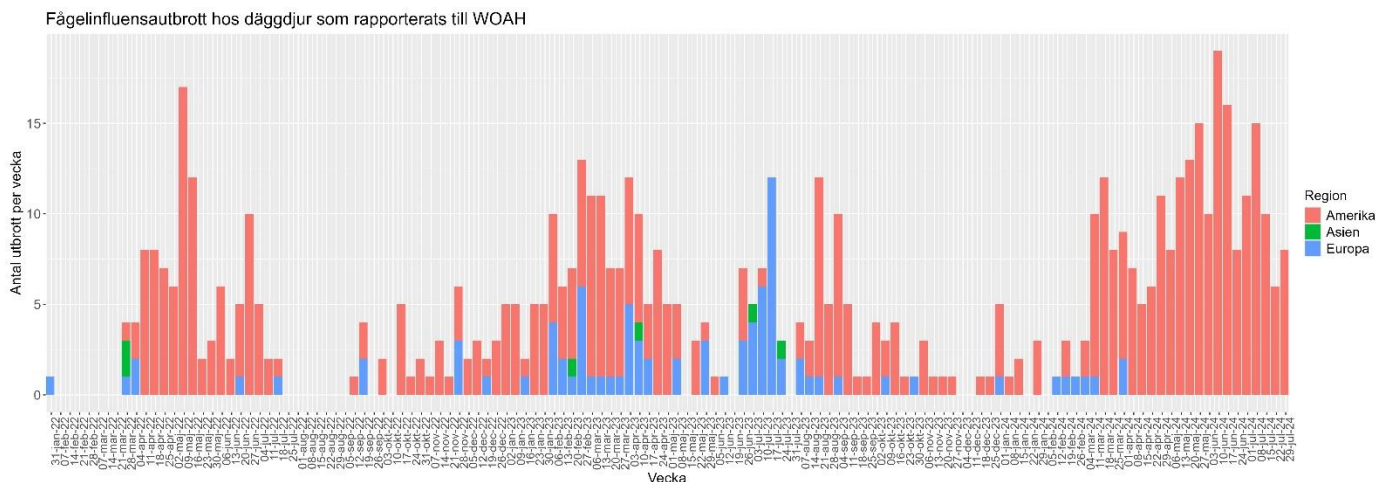
Fågelinfluensa hos däggdjur

De senast konstaterade fallet av fågelinfluensa hos däggdjur i Sverige var en utter som hittades död i Mellbystrand, Hallands län i februari 2024. I Europa har antalet rapporter om fall hos däggdjur de senaste månaderna varit få, och speglat smittrycket bland vilda fåglar. Fokus för epidemin de senaste månaderna har i stället legat på Nordamerika där fågelinfluen্সaviruset fått stor spridning bland mjölkkor i USA. Se figur 5 för rapporter om fågelinfluen্সafall hos däggdjur som inkommit till Världshälsoorganisationen för djurhälsas databas, World Animal Health Information system, (WOAH-WAHIS) sedan 2022.

Sedan i mars 2024 har högpatogen fågelinfluensa av typen H5N1 konstaterats på 192 mjölkgårdar i 13 delstater i USA.² Smittspridningen har orsakats av förflyttning av levande, främst lakterande, djur men även via indirekta smittvägar som personer, fordon och redskap. Smittspridning från nötkreaturen har skett till flera andra däggdjur, och fyra personer som arbetat på drabbade gårdar har rapporterat smittade. Samtliga dessa fyra personer har haft milda symtom. USA:s jordbruksdepartement har totalt rapporterat fågelinfluen্সafall hos ett 30-tal vilda och

² <https://www.aphis.usda.gov/livestock-poultry-disease/avian/avian-influenza/hpai-detections/hpai-confirmed-cases-livestock>

tama däggdjursarter sedan 2022.³ Baserad på genetisk analys av viruset har man konstaterat att flera av fallen, bl. a. hos katter har orsakats av smittspridning från nötkreatur.

Figur 5. Fågelinfluensautbrott hos däggdjur som rapporteras till Världshälsoorganisationen för djurhälsa (WOAH) sedan januari 2022, per vecka per region. Rapporter som gjorts genom WOA:s kod för landlevande djur, artikel 1.1.5 ingår inte i figuren, men det gäller bara ett fåtal rapporter.

Bakgrund och aktuell övervakning

Se: <https://www.sva.se/produktionsdjur/fjaderfa/sjukdomar/djursjukdomar-a-o/fagelinfluensa-aviar-influensa-ai> och <https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa>

Antagande och analys

I dagsläget är det inte möjligt att förutse vilken smittspridning som kan förväntas under den kommande hösten och vintern. Baserat på smittläget de senaste fyra vintersäsongerna kan vi dock anta att riskerna kommer att vara ökande de närmaste månaderna, i samband med vilda fåglars flytt söderöver och lägre temperaturer. Det är inte känt om fallen i Europa de senaste veckorna är ett resultat av pågående låggradig viruscirkulation som blossat upp eller nya introduktioner med flyttfåglar.

Det är fortsatt viktigt med god biosäkerhet på fjäderfågårdar. Särskilt viktigt är att ge foder och dricksvatten inomhus eller under skydd och att förhindra kontakt med vilda fåglar. Djurägare uppmanas att skyndsamt ta kontakt med veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Europiska smittskyddsmyndigheten (ECDC) gör bedömningen att risken för smitta till människor i Europa generellt är låg vad gäller fågelinfluensa av den aktuella kladen 2.3.4.4b. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021–2024 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007 (kladen 2.2.1 och 2.2.2), som innebär högre risker för människor. Rekommendationen till allmänheten är dock att inte vidröra döda eller sjuka fåglar och även förhindra att exempelvis hundar är i nära kontakt med dessa.

SVA är tacksam för rapporter om observationen av sjuka eller döda vilda fåglar, eller andra vilda djur till <https://rapporteravilt.sva.se/>.

³ <https://www.aphis.usda.gov/livestock-poultry-disease/avian/avian-influenza/hpai-detections/mammals>

Bilaga 1

Tabell: Konfirmerade fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2023

Fynddatum	Ankomstdatum till SVA	Subtyp	Fågelart	Län	Kommun
2024-02-21	2024-02-29	H5	Kanadagås	Västra Götalands län	Partille
2024-02-16	2024-02-21	H5N1	Knölsvan	Kalmar län	Kalmar
2024-02-06	2024-02-12	H5N1	Kanadagås	Stockholms län	Stockholm
2024-02-08	2024-02-09	H5N1	Duvhök	Blekinge län	Karlskrona
2024-02-05	2024-02-08	H5	Knölsvan	Kalmar län	Torsås
2024-02-01	2024-02-02	H5N1	Storskrake	Stockholms län	Stockholm
2024-02-01	2024-02-02	H5N1	Knölsvan	Stockholms län	Stockholm
2024-02-01	2024-02-02	H5N1	Knölsvan	Stockholms län	Stockholm
2024-01-29	2024-02-02	H5N1	Gräsand	Stockholms län	Södertälje
2024-01-25	2024-02-01	H5N1	Kaja	Kalmar län	Oskarshamn
2024-01-21	2024-01-24	H5N1	Duvhök	Södermanlands län	Trosa
2024-01-10	2024-01-24	H5N1	Ormvråk	Skåne län	Malmö
2024-01-15	2024-01-24	H5N1	Ormvråk	Skåne län	Lomma
2024-01-22	2024-01-23	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Helsingborg
2024-01-12	2024-01-17	H5N1	Knölsvan	Skåne län	Bromölla
2024-01-10	2024-01-17	H5N1	Gräsand	Stockholms län	Nacka
2024-01-08	2024-01-16	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Sjöbo
2024-01-07	2024-01-16	H5N1	Gråtrut	Skåne län	Kristianstad
2023-12-30	2024-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Svedala
2024-01-01	2024-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Eslöv
2023-12-21	2024-01-08	H5	Knölsvan	Södermanlands län	Katrineholm
2023-12-24	2024-01-02	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Simrishamn
2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Karlshamn
2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Karlshamn
2023-12-20	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Kalmar län	Torsås

2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Lund
2023-11-03	2023-12-20	H5	Pilgrimsfalk	Östergötlands län	Ödeshög
2023-12-11	2023-12-13	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Malmö
2023-12-11	2023-12-13	H5N1	Havstrut	Skåne län	Malmö
2023-11-25	2023-12-01	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-11-24	2023-12-01	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-11-02	2023-11-07	H5N1	Vitkindad gås	Kalmar län	Torsås
2023-11-02	2023-11-07	H5N1	Sångsvan	Östergötlands län	Vadstena
2023-10-30	2023-11-01	H5N1	Grågås	Stockholms län	Sigtuna
2023-06-24*	2023-10-27	H5N1	Pilgrimsfalk	Västmanlands län	Västerås
2023-07-02*	2023-10-17	H5N1	Pilgrimsfalk	Västmanlands län	Köping
2023-07-01*	2023-10-03	H5N1	Berguv	Södermanlands län	Nyköping

* Fynddatumet är äldre så fallet gäller säsongen 2022-2023.